

Gönüllerin Dil Profesörü Feyza Hepçilingirler İle Kalem Üzerine

– F.Ç.Kabadayı · 13 Mayıs 2015

Adını duymayan bir edebiyatsever yoktur herhalde. Feyza Hepçilingirler Hanımı tanımam Edebiyat Galerisi Dergisi sahibi Emine Pişiren sayesinde oldu. Ona nasıl teşekkür etsem bilemiyorum. Feyza Hanım, benim üstadem, okumaktan zevk aldığım örnek aldığım bir kalem...

Önce derseniz bu ödüllü yazarımızın biyografisini bir hatırlayalım.

Ayvalık'ta doğdu (26. 1. 1948). İlkokulu ve ortaokulu Ayvalık'ta, liseyi İzmir Kız Lisesinde okudu. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunu ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü bitirdi (1971). İzmir Kemalpaşa ve İzmir Karataş liselerinde edebiyat öğretmeni ve Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1983'te 1402 Sayılı Sıkıyönetim Yasasının 2. maddesiyle Ege Bölgesi sınırları içinde görev yapması yasaklandı. YÖK tarafından sürüldüğü Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi'nden, bu uygulamaları protesto etmek amacıyla 1984'te istifa edip İzmir'e döndü. Sakıncalılık durumu devam ettiği için üniversite ve liselerde çalıştırılmadı. İzmir'de Yeni Bilgi ve Batı dersanelerinde öğretmenlik ve bölüm başkanlığı yaptı. 1992'de İstanbul'a yerleşti. Burada, Dilko Dersanesi, İnanç Lisesi, Galatasaray Üniversitesi gibi çeşitli eğitim kurumlarında çalıştı. 2013'te Yıldız Teknik Üniversitesi'nden emekli oldu. Bir oğlu ve bir kızı var.

Yazmaya, okul yıllarında (1963) Feyza Baran adıyla ve İzmir'de kimi dergilerde yayımlanan şiirlerle başladı. 1979 yılında Kültür Bakanlığının açtığı Çocuk Yapıtları Yarışmasında 'Yanlışlıklar' adlı oyunuyla Başarı Ödülü, 1981'de Akademi Kitabevi Yarışmasında 'Sabah Yolcuları' adlı dosyasıyla Öykü Birincilik Ödülü kazandı. 'Eski Bir Balerin' adlı kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanını (1985), 'Potluğu Gidermek' adlı öyküsüyle Yunus Nadi Armağanı Öykü İkincilik Ödülünü (1989), 'Ne Güzel Ölmüştüm' adlı öyküsüyle Borski Grömen (Balkan Yazarlar Karşılaşması) Ödülünü (1991), 'Savrulmalar' adlı öykü kitabıyla da Sedat Simavi Edebiyat Ödülünü (1997) aldı. Öyküleri Fransızca, Almanca, İngilizce. Sırp - Hırvatça ve Slovenceye çevrildi. Öykülerinden bir seçki Almanya'da "Die Hochzeitsnacht" (2005) adıyla kitaplaştı. Türkçenin yanlış ve kötü kullanımını eleştirdiği Türkçe "Off" adlı kitabıyla büyük ilgi uyandırdı. Cumhuriyet Gazetes'i'nin Kitap ekinde "Türkçe Günlükleri" adlı köşede dokuz yıl yazmasının yanı sıra pek çok gazete ve dergide yazdı ve yazmayı sürdürüyor.

YAPITLARI: Öykü: Sabah Yolcuları, Eski Bir Balerin, Ürkek Kuşlar, Kırlangıçsız Geçti

Yaz, Savrulmalar, Öykünmece, İşte Gidiyorum – Göç Öyküleri Roman: Kırmızı Karanfil Ne Renk

Solar?,Tanrıkadın Çocuk ve genç kitapları: Yanlışlıklar, Yanlışlıklar + Ne Dediniz Anlamadım ,Uçtu Uçtu Pelin Uçtu, Harflerimizin Gizli Dünyası, Üç Nokta Bir Çizgi, Çirkin Prenses,Ya Armut Ağacı Olursam, Üç

Valiz İki Sandık, Türkü Çocuk. Deneme, inceleme ve eleştirileri: Türkçe "Off" (1997, (...), 2002 - Remzi Kitabevi, 2005... Everest Yayınları)
Dedim: "Ah!" (1999, 2000 - Remzi Kitabevi; 2006... Everest Yayınları)
Dilim Dilim Anadilim: 2007... - Everest Yayınları)
Sorulmadan: (2000 - Remzi Kitabevi; 2006... Everest Yayınları)
Türkçe Dilbilgisi (2004, 2009 - Remzi Kitabevi, 2010... Everest Yayınları)
Nasıl Pop-Yazar Olunur? (2013 - Everest Yayınları)
Öyküyü Okumak (2013, Okuryazar Yayınevi) Türkçe Günlükleri; Yıldızların Suya Döküldüğü -
Dilin Zamana Dokuduğu - Rüzgârın Göğe Savurduğu - Tohumun Toprağa Düştüğü - Filizin Boy Verdiği -
Ekinin Harman Olduğu.

-Sayın Feyza Üstadem, öncelikle hoş geldiniz. Nasılsınız?

"Üstade" sözcüğüyle yüzüme kocaman bir gülümseme yaydığınız için öncelikle teşekkür ederim.

Umarım bu övgüyü, bu yüceltmeyi hak ediyordum. İyiyim. Kendisine "üstade" diye seslenen biri nasıl kötü olabilir ki... Çok iyiyim.

-Hep iyi olun inşallah... Öncelikle şunu sorayım; Feyza Hepçilingirler olmak zor oldu mu? Bu ismi yaşamak ve taşımak adına sizde neleri değiştirdi?

Epey zor oldu. Nereden baksanız 30 - 35 yılını aldı. Bende pek bir şeyi değiştirmedim. Sorumluluğumu artırdı ama kişilik açısından soruyorsanız neyi değiştirdin ve niye değiştirdin ki...

-Kitaplarınızın sayısı da baskı sayıları da çok fazla... Maşallah. Zaten okuduğum köşe yazılarınızdan büyük zevk aldığımı söylemiştim. Geçen yıl öğrencilere karne hediyesi olarak dağıtılan sanırım Yapı Kredi yayınlarının çıkardığı içinde Aziz Nesin'in de bir öyküsü olan - çok sevdiğim bir yazardır o da- çok kıymetli öykülerden oluşturulmuş bir kitapta sizin öykünüze de bayılmışım yine. Bu kadar üretebilmek her yazara nasip olmaz. İlk yazarlık deneyiminizi bizimle paylaşır mısınız?

İş Bankasının İş Kültür Yayınlarından çıkmıştı andığınız kitap. Evet, içinde benim de bir öyküm vardı. Son zamanlarda çocuklar için bir şeyler yazmaya çalışıyorum. Zaten yola da öyle çıkmıştım. Ahmet Taner Kışlalı'nın kültür bakanı olduğu 1979 yılında bakanlık tarafından bir Çocuk Yayıncılığı Yarışması açılmıştı. Orada Yanlışlıklar adlı oyunumla tiyatro dalında başarı ödülü kazanmıştım. Sonra Sabah Yolcuları adlı öykü kitabım çıktı. Öylece sürüp geldi işte...

-Kitap isimlerinizden bazıları çok yaratıcı ve seriler de çok sürükleyici isimler kullanılmış. Mesela Dilim Dilim Anadilim kitabınızdan konuşalım. Amacına ulaştığınız düşünüyor musunuz? Toplumla neler kazandırdık o kitapla sizden duymak isteriz.

Kitaba ad koymak kimi zaman kitabın kendisi kadar uğraştırabilir insanı. Dilim Dilim Anadilim, Türkçe “Off” dizisinin üçüncü kitabıydı. O kitapla ve Türkçe ile ilgili öteki kitaplarla (Türkçe Günlükleri’ni de sayarsak toplam on kitap) bir duyarlılık uyandırdığımı düşünüyorum. Benden sonra yazılan Türkçe yanlış kitaplarının sayısına bakarsak hiç kuşumuz kalmıyor bundan. Ancak Türkçe konusundaki özensizliği, sevgisizliği, hoyratlığı ortadan kaldırabildi mi bunca kitap? Buna gönül rahatlığıyla “Evet” diyemiyoruz ne yazık ki!

-Edebiyat camiasında sizce on yıl öncesine göre büyük değişimler var mı? Yazarlık alanında keşfedilmemiş yazarlar olsa da günümüz yazarlarını nasıl buluyorsunuz? İyi bir yazar nasıl yazmalıdır? On yıl öncesine göre yaşamımızda olan büyük değişimler edebiyat dünyasında da yansımaları buluyor. Şimdi herkes biraz yazar, herkes biraz yayıncı. Facebook’ta bir şeyler paylaşanlar da yayımlamış oluyorlar onları. Keşfedilmemiş yazarlar için yarışmalar düzenlenmeye devam ediyor. Elbette yenilenecek. Hayat gibi, edebiyat da yenilenecek. Genç yazar önce sağlam bir edebiyat beğenisi edinmeli; sonra da yazdıklarını bu sağlam beğeniden geçirmeden, başka bir deyişle kendisine beğendirmeden yayımlamamalı. Önerim yalnızca bu olabilir.

-Yeni başlayanlara tavsiyeleriniz neler olacak üstadem?

“Üstadem” deyip şımartıyorsunuz beni. Çok sağ olun. Eskilerin “asude” yaşamının yerini olağandışı bir hız aldı. Bu hıza ayak uydurma zorunluluğu varken durup kendini beslemek, yetiştirmek, donanımlı kılmak, eskiye göre şimdi daha zor. Her şeyden biraz edinme telaşı, her yere zamanında yetiştirme telaşı insanın kendisine geç kalmasına yol açıyor. Yeni başlayanlar en çok başkalarının onlardan ne beklediğine değil, kendi yapacaklarının en iyisine odaklanmalı.

-Şiir sizce nedir ve şiire nasıl bakıyorsunuz?

Şiir edebiyatın en has, en temel türü... Şiire yeterince yakın olmadığımı hissediyorum ve suçluluk duyuyorum bundan.

-Sitenizde hakkınızda her şeye ulaşabiliyoruz ama ben sizden öğrenmek istiyorum, bu kadar ödül almak gerçekten çok büyük başarı. Duyularınızı bizimle paylaşır mısınız?

Her ödülün işlevi gibi, yaşattığı duygu da çok farklı... Yolun başındakilere cesaret verir, özgüven aşılardan sorumluluk yükler ödül. Bencileyin yolun sonuna yaklaşmışlara ise yaşamını boşa harcamadığı, üretken olduğu için teşekkür anlamındadır. İlk ödüllerin de son ödüllerin de sevincini ayrı ayrı yaşadım. Bu bakımdan çok şanslıyım.

-Şimdilerde yeni ve hileli bir moda var. Geçenlerde Sayın Murat Bardakçı açıkladı. Kitaplar ellışer adet basılıp üzerine birinci baskı, ikinci baskı vs. yazılıyormuş. Bunu denetleyen bir kurum olmadığından dolayı da çok satanlar okurları yanıltıyor. Ben şahsen çok satanı değil ilgimi çeken ve ihtiyacım olan kitabı alma taraftarıyım. Bu konularda siz neler düşünüyorsunuz?

Bunların söylenti olmasını diliyorum. Kitapların dünyasında bu boyutta ahlaksızlıklar yapıldığını kabul etmek çok zor, çok da hırpalayıcı. Ama zaten sizin gibi yapmalı herkes. Kendi kitabını aramalı ve bulmalı. “Çok satanlar” listesini izlemek, o kitaplara yönelmek okurun tembelliğinden beslenen bir durum. İnsanlar neden kendilerini keşfetmenin heyecanından yoksun bırakırlar ki... Hiçbir zaman çok satmayacak bir kitap belki de hayatımıza dokunan bir kitap olacak. Niye başkalarının beğenisi yönlendirsin bizi?

-Bu aralar ne gibi projeler üzerinde çalışıyorsunuz?

Türkçe konusunda çocuklara da duyarlılık kazandırmak için yazdığım son kitap Off, Dilim! bugünlerde çocuklarla buluşacak. Yine çocuklar için düşündüğüm birkaç proje daha var. Bunlar hayata, ülkeme, dilime karşı görevlerim. Daha sonra yüzümü yeniden büyüklere dönmeyi kuruyorum. Sonbaharda yayımlanmak üzere yazın üzerinde çalışacağım başka bir kitap var. Okurlarımı şaşırtacak bir kitap, deyip bırakayım ki sürpriz bozulmasın.

-Yazılarınızdan bir paragraf okurlarımızla paylaşmak isteriz hangisine müsaade edersiniz?

Estağfurullah, müsaade ne demek! Bu Dağların Karı Erimez adlı son deneme kitabımdan şu paragrafı kısaltarak kopyalıyorum aşağıya

Güzel olmak, güzel kalmak (zorunda olmak) çok külfetli bir iştir aslında. İşi, güzel kalmayı gerektirenlerle aynı ortamlarda bulunanlar bilirler. Tanınmalarını güzelliklerine borçlu olanlar, sizin gözlediğinizin farkında değillermiş gibi davranırlar genellikle. Oysa yaşamları, ilgiyi kendi üzerinde tutmak ilkesi üzerine kurulmuştur. Yalnız karşı cinsin ilgisini çekmek değil, kadın - erkek çevredeki herkesin ilgisinin odağında olmak... Ne zorlu bir uğraş gerektirir bu. Kendinize yönelik dikkatinizi bir an bile yitirmeyeceksiniz. Her an dışarıdan nasıl görüldüğünüzün hesabı içinde olacaksınız. Bunun için de kendinizi sürekli gözleyeceksiniz. Yaka düğmelerinin kaç tanesi, nereye kadar açılacak? Düğmelerin açık unutulduğu nasıl fark edilmemiş gibi yapılacak? (...)Bütün bu hesapları her an için yapıyor olmak, başka neyle ilgilenecek güç bırakır insanda? Güzellik kendi başına bırakılamaz çünkü. Güzellik bencildir, sürekli emek ister. Daha güzel olmak için, falancadan daha alımlı, filancadan daha çekici, feşmekândan daha seksi olmak için sürekli güzelliğiniz üzerine düşünmeniz ve yeni fikirler geliştirmeniz gerekir. Kim bilir ne büyük, ne önemli işleri yapacak kadar uzun bir süreyi bile bile harcamak zorunda bırakır insanı.

-Edebiyat sizin hayatınızın anlamı. Ben yazmasaydım kendimle baş edemezdim. Siz yazmakla ilgili okurlarımıza neler söylemek istersiniz? Kalem hayatınızın ne kadarını kapsıyor?

Yalnız yaşıyorum. Ne kadar göreceli bir durumdur yalnızlık. İstesem acındırabilirim kendimi. “Yaşım yetmişe yaklaşmışken yapayalnız kalmak...” diye başlayıp ne acıklı nutuklar atabilirim. Oysa ben yaşamımın en şanslı, en bana ait, en özgür dönemini yaşamaktayım. Herkese karşı görevlerimi yerine getirdim. Çocuklarımı büyüttüm, okuttum, evlendirdim. Ancak bu yaşlarda özgürleşebildim ve hayatım

bana, daha doğrusu kalemime ait olabildi. Hayatımın tek sahibi, kalemim.

-Feyza Hanım günlük hayatta bir günde neler yapar, nelerden hoşlanır, nelere kızar?

41 yıl hocalık yaptıktan sonra Yıldız Teknik Üniversitesinden daha iki yıl önce emekli oldum. Şimdi günlerimi belirleyen iki etkinlik var: Yazmak ve konuşmak. Haftanın birkaç günü, kimi zaman beş hafta içi gününün beşinde de bir yerlerde konuşmalar yapmak üzere koşturuyorum. Evde olduğumda da okuyorum ve yazıyorum. Kitaplar dışında hemen her zaman bir ya da birkaç yarışmanın dosyaları sıranın onlara gelmesini beklemektedir. Söz verilmiş dergi yazıları, yarım kalmış öyküler, özellikle Türkçe konusunda sorulmuş sorulara yanıtlar, yanıtlanmayı bekleyen röportaj soruları... Her zaman çok işim vardır ama bunların yanı sıra TV izlemeye de zaman bulurum, pazartesi akşamları Ataşehir korosunun çalışmalarına katılmaya da... Kadınca uğraşlarla da aram çok iyidir. Yemek yapmayı severim, örgü öreriim, dikiş dikerim. Tiğ işlerinde pek başarılı değilim yalnız.

-Maşallah, on parmakta otuz iki marifet olayı... Allah esirgesin... devam ediyorum; doğru Türkçe için ömrümün sonuna kadar yazacağım diyen örnek bir yazarınız. Gençlerimizin internet ortamındaki yazışmaları yüreği kanatacak cinsten? Neler yapabiliriz? Tavsiyeleriniz nelerdir?

Yalnız gençlerin mi? Öyle sanıyoruz ama öyle değil. Yaşını başını almış insanlar da "bende biliyorum, sende istermisin" diye yazmıyorlar mı; benim yüreğimi onlar da kanatıyor doğrusu. Aynı okullarda okuduğumuz arkadaşlarımız da'ları, de'leri hep bitişik yazıyor. Gençlere kıyamıyorum ben. İlkokulda öğreneceklerdi doğru yazmayı, öyle değil mi? İlkokul öğretmenlerinin Facebook'taki yazışmalarına bakın. İçler acısı. Gençler içine doğdukları çağın hızına ayak uydurmak zorundalar. Yazdıklarına dönüp bakacak zamanı bulamıyorlar. Peki ama gençlere Türkçeyi öğretmekle görevli ve yükümlü olan büyüklere ne demeli? İşi öğretmek olan öğrenmeli önce.

-Öykücü romancı farkını bizimle de paylaşır mısınız?

Bir benzetmeyle anlatmaya çalışayım: Romancı, her boy, her model giysi üreten bir giyim atölyesinin sahibidir. Öykücü ise incecik bir ipeği müşterisinin vücuduna göre biçimlendiren usta bir terzi.

-Güler yüzlü kişiliğinizle yazılarınızla, eserlerinizle gönüllerde taht kurdunuz? Sizi yaşlanmak mı unutulmak mı okunmamak mı korkutur?

Öyle miyim gerçekten? Ne çok sevindiriyorsunuz beni. Çok yaşayın. Yaşlanmak korkutmuyor beni de yaşlanınca akıl sağlığımı yitirmekten korkarım doğrusu. Unutulmak mı, okunmamak mı? Önemli olan okunmak... Okunduğunuz sürece unutulmazsınız zaten.

-Okurlarımıza iletmek istediğiniz bir mesajınız var mı?

Siz sakın üzülmeyin ama ben okurlarınızın birçoğunun benim adımlı bile duymadıklarından eminim. Bir kitabımı okusunlar. Belli mi olur; belki de severler.

-Vakit ayırdığınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Ben de yüceltmelerinize, sevginize içtenlikle teşekkür eder, sevinçler ve esenlikler dilerim.